ARBETS- OCH TJÄNSTEKOLLEKTIVAVTAL OM ARBETARSKYDDSSAMARBETE I KOMMUN- OCH VÄLFÄRDSSEKTORN

§ 1 Avtalets tillämpningsområde

Detta avtal är en sådant avtal om arbetarskyddssamarbete som avses i 23 § 1 och 2 mom. i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006, nedan tillsynslagen).

Detta avtal gäller alla kommuner, samkommuner, välfärdsområden, välfärdssammanslutningar och andra helheter som definieras som arbetsplats enligt 25 § i tillsynslagen samt tjänsteinnehavare och arbetstagare som är anställda hos dem. Med arbetstagare avses nedan i detta avtal även tjänsteinnehavare.

Bestämmelser om arbetarskyddssamarbete för dem som inte har ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande finns i 4 och 17 § i arbetarskyddslagen (738/2002).

§ 2 Syftet med arbetarskyddssamarbete

Arbetarskyddet ingår i den strategiska ledningen av personalresurserna. Det är förutseende och framtidsinriktat. Arbetarskyddet syftar till att med hjälp av systematiska och personalstrategiska lednings- och verksamhetsprinciper som betonar säkerhet och hälsa utveckla hälsan och säkerheten i arbetet och arbetsmiljön, personalens välbefinnande i arbetet och ett arbetsliv som är inriktat på hållbar utveckling och resultat.

Arbetarskyddssamarbete innebär samarbete i växelverkan mellan arbetsgivaren och personalen. Samarbetet syftar till att ge arbetstagarna möjlighet att delta i och påverka behandlingen av ärenden som gäller en hälsosam arbetsmiljö och säkerheten på arbetsplatsen.

I arbetarskyddssamarbetet ska man beakta lagen om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommuner och välfärdsområden (449/2007), 8 och 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och 13 kap. 4 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen (1224/2004).

§ 3 Ärenden som behandlas i samarbetet

I 26 § i tillsynslagen bestäms följande om ärenden som ska behandlas i direkt eller representativt samarbete mellan arbetsgivaren och arbetstagarna:

Utöver vad som annars föreskrivs omfattar samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare, med beaktande av förhållandena i arbetet och på arbetsplatsen, bland annat

1. sådant som direkt påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa samt förändringar i fråga om detta,
2. principerna för hur risker och olägenheter på arbetsplatsen utreds och det sätt på vilket utredningen görs samt omständigheter som framkommit i sådana utredningar som avses ovan och i företagshälsovårdens arbetsplatsutredningar och som allmänt påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa,
3. de utvecklingsmål och utvecklingsprogram som hänför sig till den verksamhet som avser att upprätthålla arbetsförmågan, de utvecklingsmål och utvecklingsprogram som stöder en fortsättning i arbetslivet samt andra utvecklingsmål och utvecklingsprogram som inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa,
4. frågor som påverkar arbetstagarnas säkerhet, hälsa och arbetsförmåga och som hänför sig till organiseringen och dimensioneringen av arbetet samt väsentliga förändringar i fråga om dessa,
5. behovet och ordnandet av den undervisning, handledning och introduktion för arbetstagare som avses i lagar som omfattas av arbetarskyddsmyndighetens tillsyn,
6. de statistiska uppgifter och andra uppföljningsuppgifter om säkerheten och hälsan i arbetet som hänför sig till arbetet, arbetsmiljön och arbetsklimatet,
7. uppföljning av genomförandet och verkningarna av de ärenden som avses i 1–6 punkten.

De ärenden som avses i 1–7 punkten ska behandlas i tillräckligt god tid med tanke på målen för samarbetet och med beaktande av tidtabellen för beredningen och verkställandet.

Det finns också andra ärenden som kan behöva behandlas i arbetarskyddssamarbetet. Det kan vara fråga om sådant som kommit fram vid utredning och bedömning av riskerna i utfört arbete eller som annars uppdagats lokalt. Ärendet kan gälla främjande av välbefinnandet i arbetet, konsekvenserna av att personalen åldras, praxis kring information om arbetarskyddet, första hjälpen, förebyggande av missbruksproblem, förfaranden då någon missbrukar berusningsmedel, modeller för vårdhänvisning samt förfaranden för aktivt stöd eller hänvisning till rehabilitering.

När det är fråga om arbete som utförs i arbetstagarens eller någon annans hem enligt 5 § i arbetarskyddslagen (738/2002), ska särdragen i detta arbete beaktas vid behandling av ett ärende som gäller arbetarskyddssamarbete.

§ 4 Behandling av ärenden som gäller arbetarskyddssamarbete

Direkt samarbete

Ärenden som gäller arbetarskyddssamarbete behandlas i direkt samarbete mellan arbetstagaren och arbetsgivaren eller arbetstagarens chef som företräder arbetsgivaren. Den arbetarskyddsfullmäktig som företräder arbetstagaren har rätt att delta i behandlingen av ett ärende på arbetstagarens begäran och vid behov även annars.

Representativt samarbete

När vittgående och i § 3 nämnda ärenden som gäller arbetarskyddssamarbete berör arbetsplatsen på ett allmänt plan, behandlas ärendena i representativt samarbete i arbetarskyddskommissionen eller motsvarande samarbetsorgan.

§ 5 Organisationen för arbetarskyddssamarbete

För samarbetet inom arbetarskydds- och arbetsmiljöarbetet ska arbetsplatsen i enlighet med tillsynslagen ha en arbetarskyddschef, en arbetarskyddsfullmäktig med ersättare och en arbetarskyddskommission eller något annat samarbetsorgan som har hand om arbetarskyddssamarbetet i enlighet med 14 § i lagen om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommuner och välfärdsområden. I ett annat motsvarande representativt samarbetsorgan företräder arbetarskyddsfullmäktigen arbetstagarna när ärenden som avses i 26 § i tillsynslagen och § 3 mom. 4 i detta avtal behandlas. De arbetarskyddsfullmäktiga är alltid medlemmar i arbetarskyddskommissionen. Parterna avtalar lokalt för arbetarskyddsorganisationens fyraårsperiod om arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning och verksamhetsområde eller motsvarande funktionella eller ändamålsenliga helhet som arbetarskyddsfullmäktigen bevakar.

Personalen inom arbetarskyddssamarbetet har en mandattid på fyra år. Valet genomförs i enlighet med Arbetarskyddscentralens valanvisningar för respektive bransch. Före valet avtalas lokalt om indelningen av personalen i arbetstagar- respektive tjänstemannaställning.

Anställda i tjänstemannaställning har rätt att bland sig utse en arbetarskyddsfullmäktig med ersättare till företrädare för sig. Med anställda i tjänstemannaställning avses anställda som har i främsta uppgift att leda och övervaka sina underordnades arbete och som inte deltar i deras arbete eller gör det endast tillfälligt. Den övriga personalen är anställda i arbetstagarställning.

Utöver arbetarskyddskommissionen eller ett annat representativt samarbetsorgan som nämns ovan i mom. 1 kan man i stora arbetsgivarenheter eller på någon annan grund som avvägs lokalt genom ett lokalt avtal bilda samarbetsorgan eller samarbetsenheter på två eller tre nivåer för enskilda förvaltningar, serviceområden eller verksamhetsområden eller för ett verk, en inrättning eller någon annan ändamålsenlig, till exempel regional, helhet.

På motsvarande sätt som de avtalade samarbetsenheterna väljs också personalen inom arbetarskyddssamarbetet.

Med stöd av ett lokalt avtal kan man dessutom välja arbetarskyddsombud för enskilda arbetsställen eller arbetsenheter. Arbetstagarna på arbetsplatsen väljer arbetarskyddsombudet bland sig. Valet av arbetarskyddsombud och deras antal och verksamhetsområde avtalas lokalt.

Enligt lokal prövning kan man avtala om att elever vid läroanstalter eller motsvarande personer har rätt att välja en egen representant till arbetarskyddskommissionen som observerande medlem.

Vid förändringar i organisationen eller verksamheten görs också ändringar i organisationen för arbetarskyddssamarbetet så att den motsvarar den nya situationen.

§ 6 Arbetarskyddssamarbete på en gemensam arbetsplats

Samarbetet inom arbetarskyddet och avvärjningen av risker på en gemensam arbetsplats som avses i 49–54 § i arbetarskyddslagen (738/2002) genomförs på det sätt som bestäms i 5 a kap. i tillsynslagen.

§ 7 Arbetarskyddschef

Bestämmelser om den samarbetsperson som företräder arbetsgivaren finns i 28 § i tillsynslagen. Arbetarskyddschefen ska med hänsyn till arbetsplatsens och arbetets karaktär samt arbetsplatsens storlek vara tillräckligt kompetent och ha tillräckligt god förtrogenhet med arbetarskyddsbestämmelserna och förhållandena på arbetsplatsen samt också i övrigt ha förutsättningar att behandla de frågor som avses i 26 § i tillsynslagen och att ordna samarbetet. Arbetarskyddschefen ska hjälpa arbetsgivaren och cheferna att inhämta sakkunskap om arbetarskydd samt bistå och stödja dem i samarbetet med arbetstagarna och arbetarskyddsmyndigheterna. Arbetarskyddschefen ska också se till att de uppgifter om samarbetspersoner som arbetsgivaren ska ge enligt lagen om arbetarskyddsregistret (1039/2001) lämnas in, om inget annat har avtalats.

§ 8 Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter, ställning och rättigheter

Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter bestäms i 31 § i tillsynslagen. I 36 § i tillsynslagen bestäms om arbetarskyddsfullmäktigens rätt att avbryta ett farligt arbete. Arbetarskyddsfullmäktigen företräder arbetstagarna på arbetsplatsen vid behandlingen av ärenden enligt 26 § i tillsynslagen och enligt § 3 i detta avtal i samarbetet med arbetsgivaren och gentemot arbetarskyddsmyndigheterna.

Arbetarskyddsfullmäktigen ska dessutom på eget initiativ sätta sig in i arbetarskyddsbestämmelserna samt i frågor som gäller arbetsmiljön och arbetsklimatet och som påverkar arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Arbetarskyddsfullmäktigen ska också delta i inspektioner som gäller arbetarskyddet och i undersökningar som utförs av en sakkunnig, om arbetarskyddsmyndigheten eller den sakkunniga anser det vara nödvändigt. Arbetarskyddsfullmäktigen ska också göra de arbetstagare han eller hon företräder uppmärksamma på faktorer som främjar säkerhet och hälsa i arbetet.

Bestämmelser om fall där en ersättare vikarierar för arbetarskyddsfullmäktigen eller träder in i hans eller hennes ställe då arbetarskyddsfullmäktigen är förhindrad att sköta sina uppgifter på grund av ett permanent eller tillfälligt hinder, finns i 29 § i tillsynslagen, i § 4 i avtalet om

tidsanvändning och ersättning för inkomstbortfall för en arbetarskyddsfullmäktig och i kap. IX § 2 mom. 2 och 3 i det allmänna tjänste- och arbetskollektivavtalet för kommun-/välfärdssektorn.

Arbetarskyddsfullmäktigen ska underrätta arbetarskyddschefen och ersättaren om sitt hinder, om inte något annat har överenskommits lokalt.

Arbetarskyddsfullmäktigens rätt till information

Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att få uppgifter enligt 32 § i tillsynslagen.

Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att av arbetsgivaren till påseende få handlingar och förteckningar som arbetsgivaren ska föra enligt arbetarskyddsbestämmelserna.

Fullmäktigen har också rätt att ta del av de handlingar kring säkerhet och hälsa i arbetet som arbetsgivaren innehar och som anknyter till arbetsmiljön och arbetsklimatet. Dessutom har fullmäktigen även i övrigt rätt att få de uppgifter av arbetsgivaren som fullmäktigen behöver för att kunna sköta sina samarbetsuppgifter.

Arbetarskyddsfullmäktigen har likaså rätt att av arbetsgivaren till påseende få ett sådant avtal om företagshälsovård som ingåtts mellan arbetsgivaren och den som tillhandahåller företagshälsovårdstjänsterna eller arbetsgivarens beskrivning av företagshälsovård som arbetsgivaren ordnar själv samt verksamhetsplanen för företagshälsovården. I fråga om arbetarskyddsfullmäktigens utlåtande om en ansökan om ersättning av kostnader för företagshälsovård finns det särskilda bestämmelser.

Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att i den omfattning som hans eller hennes samarbetsuppgifter förutsätter få kopior av de handlingar som nämns i 32 § 1 och 2 mom. i tillsynslagen.

Rätt till utbildning för en arbetarskyddsfullmäktig och ersättare

Vid behandlingen av en arbetarskyddsfullmäktigs och ersättares utbildningsbehov och genomförandet av utbildningen iakttas utöver 33 § i tillsynslagen även arbets- och tjänstekollektivavtalet om facklig utbildning i kommun- och välfärdssektorn.

Under arbetarskyddsfullmäktigens mandattid och särskilt när den är slut ska uppmärksamhet ägnas åt fullmäktigens behov av personalutbildning med beaktande av befrielsen från arbetet, mandattidens längd och eventuella förändringar som skett i arbetet. Till denna del ska också rekommendationen om kompetensutveckling för personal i kommun- och välfärdssektorn beaktas.

Tidsanvändning och ersättning för inkomstbortfall för en arbetarskyddsfullmäktig

Tidsanvändningen och ersättningen för inkomstbortfall för en arbetarskyddsfullmäktig bestäms enligt 34 och 35 § i tillsynslagen. Tidsanvändningen, ersättningen för inkomstbortfall och de övriga ersättningarna till en arbetarskyddsfullmäktig har avtalats separat i § 3 och 6 i avtalet om tidsanvändning och ersättning för inkomstbortfall för en arbetarskyddsfullmäktig och i kap. IX § 2 mom. 1 i det allmänna tjänste- och arbetskollektivavtalet för kommun-/välfärdssektorn.

Arbetarskyddsfullmäktigen ska i mån av möjlighet på förhand avtala med arbetsgivaren om uppgifter som ska utföras utanför arbetstiden.

Arbetsutrymmen och material för en arbetarskyddsfullmäktig

Enligt 41 § i tillsynslagen ska arbetarskyddsfullmäktigen anvisas ett behövligt arbetsutrymme och en låsbar förvaringsplats för handlingar. Arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att använda sådan vanlig kontors- och kommunikationsutrustning som allmänt används på arbetsplatsen i den omfattning som fullmäktigens uppgifter förutsätter och så som parterna avtalar lokalt.

Arbetsgivaren ska tillhandahålla de lagar, förordningar och andra arbetarskyddsföreskrifter som arbetarskyddsfullmäktigen, arbetarskyddskommissionen och, enligt lokalt avtal, arbetarskyddsombudet behöver.

9 § Arbetarskyddskommissionen eller motsvarande representativa samarbetsorgan

Bestämmelser om arbetarskyddskommissionen finns i 38–41 § i tillsynslagen. Arbetarskyddskommissionens mandattid är fyra år.

Till arbetarskyddskommissionen eller motsvarande organ utser arbetsgivaren en företrädare med uppgift att bereda de ärenden som behandlas i kommissionen. Arbetarskyddschefen har rätt att delta i arbetarskyddskommissionens möten även då han eller hon inte är medlem i den. I ett annat motsvarande representativt samarbetsorgan företräder arbetarskyddsfullmäktigen arbetstagarna när ärenden som avses i 26 § i tillsynslagen behandlas. De arbetarskyddsfullmäktiga är alltid medlemmar i arbetarskyddskommissionen.

En medlem i arbetarskyddskommissionen har rätt att lägga fram förslag till ärenden som ska tas upp i kommissionen, ge förslag till utveckling av samarbetet och få motiverad respons på förslagen.

Arbetarskyddskommissionen eller det organ som sköter arbetarskyddssamarbetet sammanträder så ofta som dess uppgifter enligt tillsynslagen och detta avtal förutsätter. Mötet ska sammankallas inom skälig tid efter att de ärenden som ska behandlas har lagts fram.

Genom ett lokalt avtal kommer parterna överens om förfarandena vid behandlingen av samarbetsärenden inom arbetarskyddet, såsom minimiantalet möten, sammankallandet av möten och samarbetet med andra aktörer.

§ 10 Arbetarskyddsombudets uppgifter

Arbetarskyddsombudets uppgifter anknyter huvudsakligen till direkt arbetarskyddssamarbete för en personalgrupp eller till exempel en viss yrkesgrupp. Arbetarskyddsombudet förmedlar också information vid utredning av risker och olägenheter i arbetet och om åtgärder som de föranleder. Genom ett lokalt avtal kommer parterna överens om grunderna för arrangemanget och de rättigheter och uppgifter som ingår i det.

Arbetarskyddsombudets rätt till utbildning bestäms i arbets- och tjänstekollektivavtalet om facklig utbildning i kommun- och välfärdssektorn.

§ 11 Tillämpningsanvisningar

Den arbetsgrupp som avtalsparterna tillsatt gemensamt (samarbetsgruppen för arbetarskydd TYRY) följer upp tillämpningen av detta avtal och ger utlåtanden om tolkningsfrågor som uppstår vid tillämpningen.

§ 12 Meningsskiljaktigheter

Meningsskiljaktigheter ska i första hand lösas lokalt genom direkta överläggningar mellan chefen och den berörda personen eller mellan arbetsgivaren och den arbetarskyddsfullmäktig som företräder personalen.

Om parterna inte når samförstånd vid de direkta överläggningarna, ska frågan på personalorganisationens eller personalorganisationernas begäran behandlas vid lokala förhandlingar mellan arbetsgivaren och de företrädare som personalorganisationerna utsett. Ett protokoll ska upprättas där det framgår det ärende som är föremål för meningsskiljaktigheten samt parterna och deras ställningstaganden med motiveringar.

Om parterna inte når samförstånd vid de lokala förhandlingarna, ska det på begäran föras centrala förhandlingar mellan parterna. Centrala förhandlingar ska begäras inom tre månader efter att de lokala förhandlingarna avslutats.

Lokala och centrala förhandlingar ska inledas utan dröjsmål, dock inom en månad efter att de begärdes, om inte något annat avtalas.

Medan ett ärende behandlas i parternas gemensamma arbetsgrupp kan man inte samtidigt begära att det ska behandlas vid lokala eller centrala förhandlingar, och de ovan nämnda tidsfristerna börjar inte löpa medan behandlingen i arbetsgruppen pågår.

§ 13 Avtalets giltighetstid

Detta avtal träder i kraft den dag det undertecknas och gäller med en uppsägningstid på tre (3) månader.

Helsingfors, den 5 maj 2025

KOMMUN- OCH VÄLFÄRDSOMRÅDESARBETSGIVARNA KT

OFFENTLIGA SEKTORNS UNION JAU RF

FÖRHANDLINGSORGANISATIONEN FÖR OFFENTLIGA SEKTORNS UTBILDADE FOSU RF

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDENS FÖRHANDLINGSORGANISATION SOTE RF